Etablering af cykelkøkken i 8 trin

baseret på erfaringer fra Trollhättan Stad

Indholdsoversigt

- **Trin 1:** Start med menneskene
- **Trin 2:** Skab en tydelig organisation
- **Trin 3:** Vælg det rette sted
- **Trin 4:** Byg engagement før start
- **Trin 5:** Start i det små
- **Trin 6:** Hold fast i grundprincippet
- **Trin 7:** Arbejd aktivt med synlighed
- **Trin 8:** Sikr støtte under opstarten
- **Succesfaktorer**
- **Værktøj og udstyr**
- **Omkostninger**

Hva er et cykelkøkken?

Et cykelkøkken er et åbent gør-det-selv-værksted, hvor borgere får adgang til værktøj, materialer og vejledning til selv at reparere deres cykler. Konceptet bygger på læring, videndeling, genbrug og socialt fællesskab frem for at lade andre udføre reparationen.

Trin 1: Start med menneskene

Den vigtigste ressource i et cykelkøkken er ikke værktøjet, men menneskene. Før aktiviteterne starter, bør kommunen identificere og samle personer, der ønsker at bidrage til indsatsen. Gruppen kan for eksempel indeholde:

- Personer med cykelviden
- Personer med interesse for pædagogik og folkeoplysning
- Personer der trives i værts- og mødestedsroller
- Lokale foreninger eller netværk der kan bidrage med engagement

Erfaring viser, at kompetencer og interesser ofte udvikles over tid. Derfor er det klogt at være fleksibel omkring roller i opstartsfasen.

Trin 2: Skab en tydelig organisation

Mange cykelkøkkener bygger på frivilligt engagement. For at aktiviteten skal blive langsigtet, skal ansvar og roller afklares tidligt.

Eksempler på roller:

- **Værkstedsvært** – Støtter deltagere i reparationer og hjælper med værktøj og sikkerhed.
- **Mødestedsvært** – Tager imod besøgende, introducerer aktiviteterne og skaber et imødekommende miljø.
- **Koordinator** – Ansvarlig for planlægning, kommunikation og kontakt med de frivillige og kommunen eller samarbejdspartnere.

Målet er at undgå, at aktiviteterne bliver afhængige af enkelte ildsjæle, samt at alle føler sig trygge i deres roller.

Trin 3: Vælg det rette sted

Lokalet behøver ikke at være avanceret. Mange succesfulde cykelkøkkener bruger:

- Skolers sløjd- eller tekniklokaler
- Ungdomsklubber
- Kulturhuse
- Genbrugsgallerier
- Kommunale værksteder
- Foreningslokaler

En central og lettilgængelig placering øger synlighed og deltagelse. Tænk særligt på:

- Let adgang med cykel og ladcykel
- Arbejdsarealer
- Opbevaringsmuligheder
- Belysning
- Adgang til værktøj
- Mulighed for at låse udstyr inde

Tænk langsigtet!
Det er vigtigt at tænke langsigtet i forhold til lokale og opbevaringsmuligheder for cykler og cykeldele. Både store og små dele skal kunne gemmes til fremtidigt genbrug, og da adgangen til materiale og efterspørgslen varierer, er det svært at forudse, hvor stort opbevaringsbehovet bliver. Nogle gange kan større partier af cykler eller dele komme ind på én gang, hvilket stiller krav om, at lokalet har tilstrækkelig plads, især hvis det deles med andre aktiviteter. Det er også vigtigt at have en plan for, hvordan dele, der ikke kan genbruges, skal håndteres som affald, så de ikke bliver stående og tager værdifuld opbevaringsplads.

Trin 4: Byg engagement før start

Før aktiviteterne åbner, bør kommunen eller samarbejdsgruppen arrangere informationsmøder. Formålet er at:

- Forklare hvad et cykelkøkken er
- Rekruttere frivillige
- Identificere lokale behov
- Skabe medejerskab helt fra begyndelsen

Borgere, der har været med fra starten, bliver ofte aktiviteternes bedste ambassadører.

Trin 5: Start i det små

Undgå at forsøge at skabe en fuldskala-aktivitet med det samme. Et godt første trin kan være:

- Åbent fire timer hver anden uge
- Drop-in-format
- Enkelt værktøjssæt og fyld op efterhånden som behovet opstår
- Fokus på almindelige reparationer
- Registrering af reparationer

Det giver mulighed for at teste og tilpasse organisation, bemanding og efterspørgsel, før aktiviteterne vokser.

Trin 6: Hold fast i grundprincippet

Det vigtigste princip i et cykelkøkken er:

Gæsten reparerer selv sin cykel – med støtte fra de frivillige.

Hvis frivillige eller personale udfører reparationerne, risikerer aktiviteterne at forvandles til et gratis værksted i stedet for et lærende mødested. De frivilliges engagement kan være meget stort, og de kan have så stor lyst til at hjælpe, at de overtager reparationerne. De frivilliges rolle er vejledere eller lærere. Når gæsten selv udfører hele eller en del af det praktiske arbejde, kommer læringen ind gennem hænderne og bidrager til en større selvstændighed og stolthed. Efaring viser, at gæsten så vil være mere tilbøjelig til at dele sin oplevelse og medvirke til øget efterspørgsel.

Kommunikér derfor tydeligt, at formålet er:

- Læring
- Videndeling
- Selvstændighed
- Fælles ansvar

Tag hensyn til gæsten!
Nogle gæster kan have synlige eller usynlige udfordringer og kan derfor have svært ved at reparere selv. Andre har ikke modet til at foretage reparationer selv. I begge tilfælde bør den frivillige tage hensyn til gæsten ved at udføre reparationen, mens gæsten ser med over skulderen og får forklaret arbejdets gang af den frivillige. På den måde lærer gæsten stadig om cykelreparation og har en bedre oplevelse at dele.

Trin 7: Arbejd aktivt med synlighed

Mange besøgende finder ikke frem til aktiviteterne via kommunens hjemmeside alene. Kombinér derfor:

- Sociale medier
- Kommunens kanaler
- Plakater
- Gadeskilte
- Lokale arrangementer
- Skoler og foreninger

Personlige anbefalinger og lokale netværk er ofte den mest effektive markedsføring.

Trin 8: Sikr støtte under opstarten

I det første år er det ofte værdifuldt, at kommunen afsætter en kontaktperson. Det kan være:

- Kulturvært
- Bæredygtighedsmedarbejder
- Kultur-/Fritidsmedarbejder
- Projektleder
- Udviklingsmedarbejder

Denne rolle handler primært om at skabe struktur, støtte frivillige og hjælpe aktiviteterne med at blive selvkørende.

Succesfaktorer

- Tydeligt formål
- Engagerede mennesker
- En imødekommende kultur
- Lav tærskel for deltagelse
- Synlighed i lokalsamfundet
- Kommunal støtte i opstartsfasen
- Fokus på læring frem for service

Værktøj og udstyr

Grundlæggende håndværktøj

- Konusnøglesæt
- Bidselstang / skæretang
- Vandpumpetang 250 mm
- Lige spidstang
- Svensknøgle 4"
- Svensknøgle 6"
- Svensknøgle 24"
- Ringgaffelnøgle 15 mm
- Ringgaffelnøgle 16 mm
- Ringgaffelnøglesæt
- Unbrakonøglesæt, 9 dele
- Lednøglesæt 6x
- Splintdriver 2–8 mm
- Smedehammer

Toppe og skraldenøgler

- Topsæt 1/4" (12 dele)
- Topsæt 1/2" (12 dele)
- Bits- og topsæt, 56 dele
- Bits- og skruetrækkersæt, 114 dele

- Skraldenøgle 1/4", kompakt
- Skraldenøgle 1/2", teleskop
- Reduktionsstykke 1/2" x 3/8"
- Forstørrelsesstykke 1/4" x 3/8"

Specialværktøj til cykelreparation

- Reparationsstativ til cykel
- Aftrækker til skruekrans
- Kassetteraftrækker
- Pedalarmsaftrækker
- Krankboksaftrækker
- Krankværktøj
- Egerstrammer/egernøgle
- Kædetang/kædelåsværktøj
- Haknøgle (<42 mm)
- Dækjern i metal (2 sæt à 3 stk.)
- Kæderenser
- Cykelværktøjssæt (2 stk.)

Værkstedsudstyr

- Vinkelsliber
- Stålbørster, smalle (2 stk.)
- Filsæt mini (6 dele)

Pumpe og slangereparation

- Cykelpumpe
- Reparationssæt til cykelslange (2 stk.)

Rengøring og smøring

- Kædeolie 100 ml
- Litiumfedt
- Hurtigrustløsner 500 ml

- Brun sæbe/grøn sæbe
- Karklude
- Bordsvampe
- Opvaskebørster
- Spande

Beskyttelsesudstyr

- Ansigtsbeskyttelse / visir
- Vinylhandsker

Forbrugsmaterialer

- Afdækningstape
- Skæreskive Multi 125 mm
- Aldersbestandig byggefolie 25 m

Omkostninger

Beskrivelse	Beløb (DK)
Investering i værktøj og grundudstyr (ekskl. moms)	4.550 SEK
Samlet opstartsomkostning (inkl. moms)	5.690 SEK

Ved opstarten blev der investeret cirka 6.750 svenske kroner eksklusive moms i værktøj og grundudstyr til aktiviteterne. Den tilsvarende omkostning inklusive moms var cirka 8.440 svenske kroner.